

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری
مسؤولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی
در مقابل شخص ثالث

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۵۲

تاریخ: ۱۳۹۳/۴/۲۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه
اجباری مسؤولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی
در مقابل شخص ثالث

تدوین، تنقیح و استخراج:

حسین فاتحی زاده

بازبینی و نظارت علمی:

مصطفی مسعودیان

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۵۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۴/۲۱

پژوهشکده شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث

فهرست مطالب

مقدمه	۲
طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث	۳
مرحله اول	۳
نظر (مرحله اول) شورای نگهبان	۴
مرحله دوم	۵
نظر (نهایی) شورای نگهبان	۵

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضا را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث

مرحله اول

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۲/۰۶/۱۳

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۰۶/۲۰

ماده واحده- مدت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ از تاریخ پایان مهلت اجرای آزمایشی قانون مذکور تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید می‌شود. دولت مکلف است اقدام قانونی لازم را جهت دائمی نمودن قانون فوق ظرف شش ماه از تاریخ تصویب تمدید، به عمل آورد.

الف- دیدگاه مغایرت

- تکلیف دولت به اقدام قانونی جهت دائمی نمودن قانون مذکور، مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی است. توضیح آنکه طبق اصل فوق، «لوائح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می‌شود». از این عبارت، اختیار دولت در ارائه لوایح قانونی استنباط می‌شود و لذا نمی‌توان دولت را به ارائه لایحه ملزم نمود. ضمن آنکه ایراد وارده به تکلیف دولت به ارائه لایحه، در سوابق نظرات شورای نگهبان نیز وجود دارد.^۱

- دادن مهلت شش ماهه به دولت طبق مصوبه مزبور، رافع اشکال وارده به تکلیف دولت به ارائه لایحه نیست؛ زیرا این مهلت نیز در حکم الزام دولت به دائمی نمودن

۱. از جمله طرح‌هایی که مورد ایراد شورای نگهبان بوده است می‌توان به «طرح الزام دولت جهت ارائه لایحه تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی» مصوب ۱۳۶۶/۹/۱۰ مجلس شورای اسلامی و یا «طرح الزام دولت به تقدیم لایحه برنامه زمان‌بندی ممنوعیت تدریجی واردات و کشف توتون، تولید و توزیع انواع سیگار» مصوب ۱۳۶۷/۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی، همچنین نظرات شماره ۸۵/۳۰/۱۸۵۸۸ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۵، شماره ۱۱۰۷ مورخ ۱۳۶۷/۲/۱۹ و شماره ۹۸۷۳ مورخ ۱۳۶۶/۱۰/۱ اشاره نمود.

قانون از طریق ارائه لایحه بوده و مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی است.

- اگرچه در مواردی که مجلس از عبارت «الزام دولت به اقدام قانونی» استفاده می‌کرد، شورای نگهبان اشکال نمی‌گرفت؛ لکن در همین موارد نیز اگر مجلس، دولت را مکلف به ارائه لایحه می‌نمود، شورای نگهبان ایراد می‌گرفت.^۱

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- از آنجا که دولت متقاضی تمدید مدت آزمایشی قانون مزبور است و نسبت به دائمی نمودن آن کوتاهی می‌کند، مجلس، به دولت اختیار داده تا ظرف شش ماه این قانون را دائمی نماید. بنابراین این الزام، به جهت تحت فشار قراردادن دولت برای دائمی نمودن قانون بوده و فاقد اشکال است.

- اگرچه شورای نگهبان سابقاً الزام دولت به ارائه لایحه را اشکال می‌گرفت اما بعدها موافقت نمود برای رفع این اشکال، مجلس در عنوان طرح خود از عبارت «الزام دولت به اقدام قانونی» استفاده نماید. بنابراین ماده واحده مزبور از این جهت فاقد اشکال است.

ج- دیدگاه ابهام

- از آنجا که در ماده واحده فوق مشخص نیست که آیا مراد از تکلیف دولت نسبت به اقدام قانونی لازم، الزام به ارائه لایحه است یا خیر؟ این ماده واحده واجد ابهام است.

د- تصمیم شورا

ماده واحده مزبور، مغایر با اصل (۷۴) قانون اساسی شناخته شد.

نظر (مرحله اول) شورای نگهبان^۲

تکلیف دولت به اقدام قانونی لازم جهت دائمی نمودن قانون مذکور، مغایر

اصل ۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۱. در این خصوص نظر شماره ۸۵/۳۰/۱۸۵۸۵ مورخ ۸۵/۹/۱۵ شورای نگهبان نسبت به «لایحه استفساریه قانون الزام دولت به اقدام قانونی به منظور ایجاد نظام هماهنگ و فراگیر پرداخت مستمری بازنشستگان» وجود دارد که در آن، الزام دولت به تقدیم لایحه را مغایر اصل ۷۴ قانون اساسی شناخته است.

۲. مندرج در نامه شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۳۰ مورخ ۹۲/۰۶/۲۰ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

مرحله دوم

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۲/۰۷/۰۲

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۰۷/۱۰

ماده واحده- مدت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ از تاریخ پایان مهلت اجرای آزمایشی قانون مذکور تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید می‌شود.

الف- دیدگاه مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به حذف عبارت «دولت مکلف است اقدام قانونی لازم را جهت دائمی نمودن قانون فوق ظرف شش ماه از تاریخ تصویب تمدید، به عمل آورد» از ذیل ماده واحده، ایراد سابق شورا مبنی بر تکلیف دولت به ارائه لایحه برطرف شده است.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

مصوبه مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^۱

مصوبه مجلس، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۹۲/۳۰/۵۱۸۹۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگسگده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۴۵ - ۸۸۳۲۵ - ۲۱
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir